

Handläggare: Bosse Dannert/Tomas Kultti
Tfn: 508 18 040, 508 19 216

Till
Farsta stadsdelsnämnd

Två ungdomsprojekt inom stadsdelsförnyelsen

1. *Stöd till långtidsarbetslösa ungdomar 18-24 år*
2. *Hur går det för våra ungdomar (16-19 år)*

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att inom stadsdelsförnyelsen ansöka om projektmedel till två ungdomsprojekt, *Stöd för långtidsarbetslösa ungdomar* och *Hur går det för våra ungdomar*.

Gillis Hammar
stadsdelsdirektör

Annica Blomsten
avdelningschef

Sammanfattning

I alla stadsdelsförnyelsens lokala möten med medborgarna har frågan om ungdomarnas situation kommit upp. Ungdomsgång bl a i Farsta strand har skapat oro. Även i andra delar av stadsdelsområdet finns oro kring ungdomarna. Farsta har en omvitnad, jämförelsevis stor långtidsarbetslöshet bland ungdomar. Ansökan om medel inom stadsdelsförnyelsen görs därför dels till ett ungdomsarbetslöshetsprojekt för äldre ungdomar, dels till ett förebyggande projekt för att göra de yngre ungdomarna mer delaktiga i samhället. Inriktningen i arbetslöshetsprojektet ska vara att bygga upp kontakter med lokala företagare och utveckla individuellt stöd. Många ungdomar behöver stöd för att fullfölja sina gymnasiestudier. Hur går det för våra ungdomar - tar upp frågor som handlar om aktiv coachning och uppföljning av grundskole/gymnasieungdomar för stöd i vidare studier och etablering i lokalsamhället.

Projekt 1: Stöd till långtidsarbetslösa ungdomar

Bakgrund

Övergripande mål

Ett övergripande mål inom riktlinjerna för stadsdelsförnyelsen är att skillnaderna ska minska mellan olika delar av staden, bl a avseende sysselsättningsnivå. Inom Farsta stadsdelsområde är ungdomsarbetslösheten hög jämfört med övriga staden. Det senaste året har många ungdomar rapporterats som långtidsarbetslösa. Bland de arbetslösa ungdomarna har många invandrarbakgrund.

Framtidsfrågor

De tre teman som togs upp på framtidsseminariet 2004-02-10 om stadsdelsförnyelsen var *arbete, boende och rekreation*. Ett av de lokala målen är att verka för ökad sysselsättning, ett annat är att stärka ungdomars delaktighet och förbättra möjligheten för unga människor att få inflytande över den egna vardagen samt motverka främlingsfientliga tendenser bland unga. Ett viktigt mål för storstadssatsningen har varit att minska arbetslösheten. I "Vision för Söderort" är en av målsättningarna att *samarbetet med näringslivet ska öka*. Matchningen av arbetskraftsreserv mot lediga jobb måste öka. En viktig del av denna arbetskraftsreserv är de ungdomar som är arbetslösa.

Stadsdelsförnyelsen i Farsta

I stadsdelsförnyelsearbetets alla möten med medborgarna har ungdomarnas situation varit en av de frågor som tas upp, där "något måste göras". Det finns en stor oro kring ungdomarna, framför allt i områdena Farsta centrum, Fagersjö och Farsta strand, men även inom andra delar av stadsdelområdet. I förvaltningens stadsdelsförnyelsearbete finns ambitionen att medverka till att företagarföreningar bildas för att underlätta samarbetet. Bl a i Larsboda och Sköndal finns ett visat intresse att bilda en företagarförening, som förvaltningen vill stödja. Detta arbete kommer bl a att ske i samverkan med Stockholms Näringslivskontor AB. Även andra tänkbara intressenter kommer att kontaktas, bl a socialtjänstförvaltningen som följer utvecklingen av försörjningsstödet. Att frågan om satsningar mot ungdomsarbetslösheten är högaktuell visas av det nya avtal som just slutits mellan Länsarbetsnämnden och Stockholms stad för 100 ungdomspraktikplatser.

Initiativ till ett projekt

Steget är utifrån ovanstående konstateranden således inte långt till att i samråd mellan förvaltningens ansvariga för stadsdelsförnyelsen och Individ- och familjeomsorgen formulera ett förslag till ett projekt för stöd till långtidsarbetslösa ungdomar som är aktuella inom socialtjänsten. De resurser som finns på arbetsförmedlingen och inom socialtjänsten har möjligen delvis kunnat bromsa upp den negativa utvecklingen, men inte kunnat minska antalet arbetslösa ungdomar i någon större omfattning. För närvarande ökar arbetslösheten med följd att antalet som ansöker om ekonomiskt bistånd hos socialtjänsten ökar, vilket ökar risken för att fler ungdomar identifierar sig som bidragstagare och fastnar i ett bidragsberoende.

Behovet av utveckling

Nya metoder och ny inriktning behövs för att på allvar få ner ungdomsarbetslösheten. Det som framför allt saknas är ett mer utvecklat samarbete med de lokala företagarna och ett samarbete med den offentliga sektorn som arbetsgivare. De ungdomar som blivit långtidsarbetslösa behöver ett handfast stöd. Vid tidigare försök till samarbete med det lokala näringslivet har konstaterats ett behov av kontinuerlig handledning av ungdomarna och deras arbetsgivare under praktiktiden. Om ett stöd i detta erbjuds arbetsgivarna ökar intresset och därmed möjligheten till nya praktikplatser för långtidsarbetslösa ungdomar inom det privata näringslivet. Stödet behöver också utvecklas så att det anpassas bättre efter de individuella behoven.

Många av de arbetslösa ungdomarna har inte fullföljt sina gymnasiestudier. Det är därför viktigt att förbättra möjligheterna att anordna anpassade studier. Särskilda insatser för arbetslösa ungdomar med sociala problem behöver utvecklas. Under projektiden kan behövas tillskott i resurserna för t ex köp av skräddarsydda utbildningar.

Målgrupp

Målgrupp för projektet ska vara arbetslösa ungdomar inom Farsta stadsdelsområde i åldrarna 18-24 år som är aktuella inom socialtjänsten och som varit inskrivna på arbetsförmedlingen i mer än 100 dagar. För närvarande är närmare 120 arbetslösa ungdomar aktuella inom socialtjänsten.

Mål

- Att påtagligt minska ungdomsarbetslösheten
- Att utveckla samarbete med lokala företagare och offentliga arbetsgivare
- Att utveckla metoder för stöd till långtidsarbetslösa ungdomar.
- Att förbättra möjligheter för ungdomar att fullfölja och fortsätta studier.
- Att bidra till stadsdelens framtida metodutveckling av arbetet med ungdomar i den ordinarie verksamheten.

Tidplan

Projekt beräknas starta i september 2004 och pågå till dec 2006.

Utveckling av kontakterna med arbetsgivare

Förutsättningen för långtidsarbetslösa att komma ut på arbetsmarknaden avgörs i hög grad hur de kan tas emot ute på arbetsplatserna. Ett samarbete mellan socialtjänsten och de lokala arbetsgivarna öppnar upp för nya former att ge stöd. Ett viktigt tillskott i stödet till ungdomar som praktiserar är att erbjuda handledare som kan fungera som mentorer på arbetsplatserna. Mentorerna ska få utbildning och erbjudas handledning i grupp med andra mentorer. De får också en ersättning för arbetet under praktiken med ungdomarna. För ungdomar med sociala problem är det viktigt att detta stöd finns.

Kartläggning och pedagogiska program

Alla nya sökande av försörjningsstöd som är långtidsarbetslösa ungdomar i åldern 18 – 24 år kommer att hänvisas till projektet. Där genomförs en kartläggning. De får en individuell handlingsplan och erbjuds plats i projektet. I en daglig jobbsökarverksamhet får ungdomarna personlig ”coachning” och stöd i sitt arbetssökande. I verksamheten får

ungdomarna hjälp bli med att skriva CV, skriva personliga brev och att träna sig på att bli intervjuade av arbetsgivare. Ungdomarna får dagliga rutiner vilket ger en möjligt att fånga upp ungdomar med social problematik.

Återinslussning till studier

En stor andel av de arbetslösa ungdomarna har en ofullständig gymnasieutbildning och behöver få ny motivation att fullfölja sina studier. Åren mellan 18-20 finns risk att det blir "tomma år" eftersom studiemedel inte utgår före höstterminen när man fyller 20 år. En praktikperiod kan vara det som behövs för att återfå intresset att studera. Efter en praktikperiod behövs studievägledning, vilken även ska kunna förmedlas genom projektet. Projektet ska också bidra till att utveckla kunskap om hur studierna kan anpassas bättre vid studiesvårigheter, dyslexi, ADHD etc.

Yrkesanpassade utbildningar

Truckkort, hotellreceptionistutbildning och datautbildning är exempel på utbildningar som kan ge ungdomar inträde på arbetsmarknaden. I den mån det inte går att få genom arbetsförmedlingen bör projektet i vissa fall även kunna erbjuda även sådant stöd, som ett komplement till det övriga stödarbetet.

Samarbetspartner i projektet

- Samarbetet med företagare inom närområdet kring Farsta och de lokala offentliga arbetsgivarna inom landsting och kommun blir de samarbetspartners som ska ge projektet dess profil.
- Arbetsförmedlingen i Farsta har uttryckt intresse av ett samarbete med projektet och kan ha möjlighet att bidra med arbetsmarknadsåtgärderna KPU och Ungdomsgaranti för ungdomar i projektet.
- Fogelströmska gymnasiet och andra utbildningsanordnare blir viktiga samarbetspartner när det gäller individuellt anpassade studier.
- I vissa fall blir även psykiatri och Försäkringskassan tänkbara samarbetspartners.
- Ett nära samarbete behövs också med de verksamheter inom stadsdelen som inriktas på ungdomar. I den nya organisationen av Individ- och familjeomsorgen gäller detta dels vuxensektionen och sektion för insatser för barn och ungdomar, men dels också sektionen för försörjningsstöd. Den senare för att hålla i planering och uppföljning så att bidragsberoende motverkas.

Beräknade projektkostnader

Lönekostnad för en projektledare och en projektmedarbetare	800 tkr/år
Lokalkostnader	300 tkr/år
Arvoden handledare, mentorer, konsult	420 tkr/år
Utbildning handledning, studiebesök för projektmedarbetarna	85 tkr/år
IT-kostnader följande år	40 tkr/år
Köp av pedagogiskt material	70 tkr/år
Köp av rehab-utredning vid särskilda behov (KRAMI, START etc)	30 tkr/år
Köp av plats i annan verksamhet, skräddarsydda yrkesutbildningar	100 tkr/år
Materialkostnader, förtäring m m	50 tkr/år

Tillkommande kostnader första året 2004

Extra kostnader för utrustning, inventarier, IT 150 tkr

Tillkommande kostnader sista året

Utvärdering, redovisning, spridning, handbok m m 150 tkr

Kostnader 2004, sept-dec 810 tkr

Kostnader 2005 1 895 tkr

Kostnader 2006 (inkl utvärdering m m) 2 045 tkr

Total kostnad för projektet 4 750 tkr

Förväntat resultat

Antalet arbetslösa ungdomar i Farsta kommer att minska. Med upparbetade kontakter med företagare kommer det fortsatta arbetet med arbetslösa att underlättas. Med särskilda projektanställda och förstärkta resurser under en begränsad tid, kan stödet ges och utvecklas på ett bättre sätt. Handledd praktik förväntas öka antalet som kan anställas. Utifrån en projektsatsning förväntas samarbetet med arbetsförmedlingen kunna utvecklas i en s k win-win-situation, d v s där såväl socialtjänsten som arbetsförmedlingen kan se fördelar med ett utökat samarbete även i framtiden. Projektet kommer att bidra till hur förvaltningens nya sektion Arbetsforum ska kunna ge stöd till unga arbetslösa.

Utvärdering

Utvärderingen är en viktig del av projektet för att säkerställa att kunskapsutvecklingen tas till vara. Genom att anlita en extern utvärderare ges också möjlighet att se till att insatserna inom stadsdelsförnyelsen blir ordentligt belysta. Med en bra utvärdering finns underlag för ett sammanställande av dokumentationen så att den kan spridas till andra stadsdelar och kommuner.

Införlivning i den ordinarie verksamheten

Syftet med projektet är att vara en katalysator för utvecklingen av den ordinarie verksamheten. Projektet kommer att ta tillvara och vidareutveckla förvaltningens tidigare gjorda erfarenheter av stöd till arbetslösa ungdomar. Hösten 2004, omorganiseras Individ- och familjeomsorgen. En ny sektion tillkommer och får namnet Arbetsforum. Sektionen startar i liten skala och byggs successivt upp utifrån de behov som kan konstateras och ska utveckla de metoder som behövs och som visar sig användbara. Motivation och s k coachning av arbetslösa ska inom sektionen Arbetsforum bedrivas för sig, vid sidan om myndighetsutövningen med försörjningsstöd. Samtidigt som sektionen tar form byggs samtidigt successivt upp ett samarbete med närliggande stadsdelar som ska möjliggöra att verksamheterna för arbetslösa efter projekttiden kan fortsätta med mer begränsade personella resurser. Projektet kommer att bli ett viktigt bidrag i utvecklingen av delar av den nya organisationen. Även andra projekt med inriktning på vuxna arbetslösa kommer att bidra till att utveckla den nya sektionen. Efter omorganisering av ungdomssektionen kommer nya insatser för arbetslösa ungdomar med mer social problematik att behöva utvecklas. Projektet kommer att ge ett bidrag till denna metodutveckling.

Projekt 2: Hur går det för våra ungdomar

Sammanfattning

Individ & Familjeomsorgen, Farsta Brottsförebyggande råd, Farsta skola-fritid, Familjebostäder, Svenska Bostäder, Stockholmshem och kyrkan ansöker om projektmedel till ett socialt projektarbete inom arbetet med stadsdelsförnyelse. Målgrupp är ungdomar i ålder 16 – 19 år som riskerar avbruten skolgång och socialt utanförskap.

Socialekreterare, kuratorer, fältassistenter och fritidspersonal kommer dagligen i kontakt med ungdomar som skolkar och som uttrycker låg motivation i skolarbetet och det finns idag ingen samlad uppföljning av hur det går för dessa ungdomar efter grundskolan.

Projektet skall arbeta förebyggande med ungdomar som uppvisar hög frånvaro och låg prestation i skolan. Projektets övergripande mål är att förebygga social utslagning, missbruk och kriminalitet. Projektets bärande ide är att erbjuda dessa ungdomar en personlig väg till meningsfull sysselsättning och integration i närsamhället.

Projektets syfte är att genomföra en kvalitativ uppföljning av :

1. Alla högstadieelever boende i Farsta centrum, Farsta strand, Hökarängen och Fagersjö som riskerar icke godkänt i avgångsbetyg.
2. Alla ungdomar i ovan angivna stadsdelar som avbryter gymnasieskolans IV-program.

Projektid

Projekttiden är tre år, med utvärdering varje verksamhetsår av extern utvärderare. Projektstart beräknas ske i augusti 2004.

Kriterier för åtgärder

Åtgärderna riktas till ungdomar som riskerar arbetslöshet och socialt utanförskap i områden med hög andel invandrarungdomar. Karaktären på insatsen är att öka kunskapen och ge erfarenhetsutbyte mellan förvaltningen och andra berörda intressenter som normalt inte arbetar tillsammans mot målgruppen. Projektet bidrar till att utveckla metoder och modeller som kan implementeras i det dagliga arbetet efter det att projektmedlen upphört utifrån de erfarenheter som dragits.

Förankring

Vid samverkansmöten och framtidsseminarium i nämnda stadsdelar har framkommit en oro för ungdomar och deras utanförskap med arbetslöshet och bristande delaktighet i samhället.

Målgrupp: Ungdomar i Farsta 16 – 19 år

De ungdomar som blir föremål för uppföljningen skall erbjudas personlig konsultation gällande studier, yrke och fritidssysselsättning. Projektets syfte är i första hand att coacha ungdomar till att fullfölja sina studier. De som avbryter studierna och inte är behöriga söka gymnasieprogram skall erbjudas stöd till praktik/lärlingsplatser nära arbetsmarknaden.

De ungdomar som riskerar sysselloshet planeras erbjudas praktik inom någon av stadsdelsförvaltningens verksamheter alternativt inom det lokala näringslivet. Tanken är även att vissa ungdomar som har liten förankring i närsamhället skall erbjudas en ”mentor”, exempelvis en vuxen och livserfaren person boende i Farsta som erbjuder samtal och vägledning inför vuxenlivets krav och utmaningar.

Bakgrund

Det finns en ökande och befogad oro kring att allt fler ungdomar skolkar och tidigt avbryter sin skolgång utan att ha arbete eller annan sysselsättning som tar vid efter skolan. Erfarenhet visar att just ungdomar utan gymnasiekompetens har svårast etablera sig på arbetsmarknaden och riskerar längre arbetslöshet och med hög med riskfaktor hamna i samhällets utanförskap och asocialitet. Det är inte så sällan ungdomar med annan kulturell bakgrund som hänvisas till Gymnasieskolans IV-program och som har lägre tilltro till utbildningens som garant för ett framtida bra yrke.

Inom angivna stadsdelar Farsta stadsdelsområden bor 615 ungdomar i åldrarna 16-19. Uppskattningsvis 30 elever per årskull i grundskolan riskerar att inte nå tillräcklig behörighet för gymnasieprogrammen. Stadsdelens grundskolor signalerar att gruppen elever utan betyg att söka gymnasieprogram ökar och idag utgör ca 10 % av avgångsklasserna i grundskolan.

Det är idag vedertagen erfarenhet att avsaknad av gymnasiebehörighet och utan brett socialt kontaktnät så riskerar ungdomar arbetslöshet och sysselloshet. Stadsdelens fältassistenter och fritidspersonal har uppmärksammat gängbildning, klotter och kriminalitet relaterat till ungdomar som skolkar, står utan ordnad skolgång eller arbete. Ungdomar från stadsdelarna Farsta strand, Fagersjö och Hökarängen verkar särskilt utsatta. Av de ca 250 ärenden som socialtjänsten arbetar med per år gällande åldersgruppen finns det ett direkt samband mellan bristfällig skolgång och missbruk och kriminalitet.

I FOU-rapport 2004.1 av knut Sundell och Martin Karlberg sammanfattas resultat gällande skolk: *”Resultaten visar att skolkande elever var överrepresenterade i samtliga typer av riskbeteenden, de hade begått flera kriminella handlingar, flera använde alkohol och droger, de fuskade oftare i skolan de mobbade oftare klasskamrater, de hade oftare ofullständiga betyg i minst ett av kärnämnen och de hade oftare haft oskyddad sex. Vidare hade dessa elever debuterat tidigare med droger och kriminellt beteende.”*

Projektets syfte och genomförande

Uppföljning och coachning av ungdomar som har hög frånvaro och/eller riskerar ej godkänt i basämnena i grundskolan och gymnasieelever som avbryter sina studier, med syfte förebygga arbetslöshet och socialt utanförskap samt att motverka diskriminerande strukturer.

En arbetsgrupp tillsätts under ledning av verksamheter och organisationer etablerade i Farsta. Arbetsgruppen skall ha kompetens inom ungdomssociala frågor, yrkes – och studievägledning, samt erfarenhet av att bygga nätverk för att finna praktik/lärlingsplatser i det lokala organisations – och näringslivet. Dessa praktikplatser utgör grunden för s.k. *ungdomskontrakt*, där verksamheter och företag åtar sig praktikanter/lärlingar för introduktion till ett yrke/arbetsmarknad.

Stadsdelsförvaltningen åtar sig å sin sida viss social kompetensutveckling av den unge för att möta arbetsplatsens kompetens och rekryteringsbehov. Parallellt med introduktion till arbetsmarknad planeras att ett antal ungdomar erbjuds en personlig mentor under 1 år, för att stimulera till mod och framtidstro inför det kommande vuxenlivets utmaningar.

Metod

Projektgruppen etablerar kontakt med och följer tre avgångskurser från grundskolan under tre år. Projektgruppen har regelbunden kontakt med den unge och dennes familj. Uppföljningen innefattar tre faser:

1. Personlig intervju med syfte klargöra den unges sociala situation och resurser i form av relationer inom familj och anhöriga. Syftet är att handleda den unge att ta hjälp av sin familj alternativt sociala nätverk för att finna motivation och förbättra sina skolresultat.
Samt inventering av externa kontakter med personer eller verksamheter nära arbetsmarknaden som kan vara en väg till arbete/praktik.
Det är troligt att vissa av Farstas ungdomar saknar, eller har få kontakter med vuxna utanför sin familj. Denna situation är vanlig bland ungdomar med invandrarbakgrund och projektet planerar möjlighet till personlig mentor för dessa ungdomar. Mentorskapet är en vuxenkontakt och möjlighet till dialog kring livsfrågor som uppstår i övergången från barn – och ungdomslivet till vuxenlivet. Mentorns uppgift är att förmedla framtidstro och vara en integrationsbro in i samhället.
2. Motivationsarbete/coachning gällande att eleven fullföljer sina studier alternativt anpassad studiegång alternativt byter inriktning. Orienterande kartläggning av vilka yrkesområden som den unge vill utforska och eventuellt etablera sig inom, samt en plan, eventuellt inkluderande en praktik/lärlingsplats för att kvalificera sig inom yrkesområdet.
3. Genomförande av praktik/lärlingsplats alternativt annan yrkeskvalificerad sysselsättning. Avslut inom ett år med ett personligt rekommendationsbrev.

Kontakten med den unge avslutas efter senast ett år. Den unge får ett personligt referensbrev med den unges kvalifikationer och rekommendationer från personer i betydelsefulla positioner inom Farsta.

Förväntat resultat

De ungdomar som inte väljer den gängse etablerade vägen till samhällets gemenskap och framtida yrken genom skola och utbildning, erbjuds en alternativ form av etablering i lokalsamhället där den unges kreativitet och ambitioner framkommer i ett personligt dokument. Den unge har kännedom och personliga kontakter, dvs ett eget nätverk med verksamheter och företag i Farsta.

Andelen ungdomar i målgruppen som uppbär försörjningsstöd inom socialtjänsten bör vara högst 15 %. Målgruppens tilltro till samhällets gemenskap och möjligheter till egen försörjning bör öka till 80 %.

Ungdomarna i målgruppen bör ha ingen, eller betydligt färre myndighetskontakter typ polis, socialtjänst, sjukvård etc.

Nyskapande modell

Det finns idag inga verksamheter inom stadsdelsnämnden som följer upp ungdomar efter grundskolan på det sätt som projektet syftar till.

Projektet har som idé att tillföra stadsdelsförvaltningens kompetens och resurser utan att frånta ungdomars eget initiativ och ansvar. Projektet syftar till att skapa personliga relationer mellan dessa ungdomar och lokalsamhället som en social utvecklings –och integrationsbro, som kan ge ungdomarna flera handlingsalternativ inför framtiden.

Utiifrån de sociala och ekonomiska vinster som projektet kan visa sig ge, bör metoden också kunna implementeras inom gymnasieskolan.

Utvärdering

Utvärdering kommer att genomföras internt inom övriga projektbudgetens ram.

Beräknade projektkostnader

Två projektledare	800 tkr/år
Lokalkostnad	60 tkr/år
Aktivitetsersättning, arbetsplatsersättning, 20 platser/år	600 tkr/år
Övrigt/administration	40 tkr/år
<i>Kostnader 2004, aug-dec, igångsättning</i>	750 tkr
<i>Kostnader 2005</i>	1 500 tkr
<i>Kostnader 2006</i>	1 500 tkr
<i>Projektkostnad totalt</i>	<i>3,75 mnkr</i>